

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Педагогічний факультет

Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ
СОЦІАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНА РОБОТА РЕЛІГІЙНИХ
ОРГАНІЗАЦІЙ З ОСОБАМИ/ СІМ'ЯМИ, ЯКІ
ПЕРЕБУВАЮТЬ У СЖО

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Освітня програма «Соціальна робота»

Спеціальність І 10 Соціальна робота та консультування

Галузь знань І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Соціально-реабілітаційна робота релігійних організацій з особами/ сім'ями, які перебувають у СЖО
Викладач	Сабат Наталія Іванівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи
Контактний телефон викладача	+380986702613
Е-mail викладача	nataliia.sabat@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний / заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS, 90 год
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	очні консультації: згідно розкладу консультацій

2. Анотація до навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є особливості соціально-реабілітаційної діяльності релігійних організацій, спрямованої на підтримку осіб та сімей, які опинилися в складних життєвих обставинах. У курсі аналізуються теоретичні засади, принципи та методи соціальної роботи, що використовуються релігійними спільнотами, а також нормативно-правові аспекти їхньої діяльності.

Особлива увага приділяється практичним підходам до надання духовної, психологічної та матеріальної допомоги вразливим категоріям населення, включаючи безпритульних, залежних від психоактивних речовин, жертв насильства, внутрішньо переміщених осіб, ветеранів війни та членів їхніх родин, інші соціально незахищені групи.

Курс спрямований на формування у студентів професійних компетенцій, необхідних для ефективної співпраці з релігійними організаціями в соціально-реабілітаційній сфері, а також розуміння ролі духовності та моральних цінностей у процесі соціальної інтеграції та відновлення особистості.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Мета курсу – ознайомити здобувачів освіти із соціально корисною діяльністю церков і деномінацій, розкрити сутність, зміст, форми й методи їхньої соціально-реабілітаційної роботи; підготувати майбутніх соціальних працівників до співпраці з релігійними організаціями як важливими

системоутворюючими інституціями громадянського суспільства.

Завдання курсу: дисципліна спрямована на формування: загальних компетентностей (вміти аналізувати соціально-реабілітаційну роботу релігійних організацій; знати витoki соціально-реабілітаційної роботи; спеціальних фахових предметних компетентностей (виявляти й оцінювати ситуацію; за необхідності розпочати, посилити, відновити, захистити чи довести до логічного завершення стосунки між людьми; оцінювати проблему, поставлену мету і способи її досягнення; вміти розробити план дій, спрямованих на відновлення або розвиток життєвих ресурсів і благополуччя людини; володіти організаторськими здібностями, високою загальною культурою, педагогічним хистом, бути комунікабельним, товариським, співчутливим, готовим до самопожертви; розглядати культурологічні проблеми сучасності з позиції духовних норм).

4. Програмні компетентності та результати навчання

Компетентності

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК-6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК-11. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми у професійній діяльності.

ЗК-12. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК-14. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

Спеціальні компетентності:

СК-1. Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного).

СК-3. Знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та фахівців територіальних громад.

СК-8. Здатність застосовувати сучасні експериментальні методи роботи з соціальними об'єктами.

СК-12. Здатність ініціювати соціальні зміни, які сприяють адаптації та соціалізації осіб у сучасному суспільстві.

СК-15. Здатність взаємодіяти з особами/сім'ями, представниками різних професійних груп та громад.

СК-16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи.

СК-17. Здатність виявляти і залучати ресурси інших фахівців, соціальних інститутів, державних та приватних установ та організацій для виконання завдань професійної діяльності.

СК-19. Здатність оцінювати результати та якість професійної діяльності у сфері соціальної роботи.

Програмні результати навчання:

РН 5. Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.

РН 11. Використовувати методи профілактики для запобігання можливих відхилень у психічному розвитку, порушень поведінки, міжособистісних стосунків, для розв'язання конфліктів, попередження соціальних ризиків та складних життєвих обставин.

РН 19. Залучати особистісні ресурси осіб, які звернулися за допомогою, для розв'язання їх проблем, виходу зі складних життєвих обставин.

РН 21. Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни – 90 год	
Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12 / 4
семінарські заняття	18 / 6
самостійна робота	60 / 80

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
V	I 10 Соціальна робота та консультування	третій	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	Кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Змістовий модуль 1. Загальні та теоретичні питання соціально-реабілітаційної роботи релігійних організацій			
Тема 1. Соціально значуща діяльність релігійних організацій України в сучасних суспільно-політичних	2		4/4

умовах.			
Тема 2. Місія соціального служіння: історична ретроспектива.	2		4/4
Тема 3. Акумулявання багатовікового досвіду соціальної роботи у створених Церквою власних соціальних вченнях.	2		4/4
Змістовий модуль 2. Соціально-реабілітаційна робота релігійних організацій			
Тема 4. Активізація соціально-реабілітаційної роботи діючих в Україні конфесій після відновлення Українською державою незалежності.	2/2		4/6
Тема 5. Причетність релігійних організацій до вирішення проблем соціально незахищених верств населення.		2/2	4/6
Тема 6. Причетність Церкви до соціально-психологічної реабілітації нарко- та алкоголезалежних осіб, хворих на СНІД.		2	4/6
Тема 7. Духовна опіка громадян, котрі перебувають у виправних закладах.		2	4/6
Тема 8. Програми та проєкти, напрацьовані церквами і деномінаціями.		2/2	4/6
Тема 9. Розгортання волонтерського руху релігійними організаціями.		2	4/6
Тема 10. Зусилля конфесій на ниві боротьби з ВІЛ/СНІДом.		2	4/6
Тема 11. Власні концептуальні доробки соціального спрямування українських Церков.	2/2		4/4
Тема 12. Вплив Революції Гідності та подальшої російської агресії на зміст та структуру соціально-реабілітаційної роботи релігійних організацій.		2/2	4/6
Тема 13. Релігійні організації – генератор національних реформ у постмайданний період.	2		4/6
Тема 14. Участь релігійних організацій у подоланні наслідків російської агресії та тимчасової окупації українських територій на Донеччині та Луганщині.		2	4/6
Тема 15. Діяльність благодійної організації «Благодійний фонд «Карітас УГКЦ».		2	4/4
ЗАГ.:	12/4	18/6	60/80

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної	Згідно Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти в університеті https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-
--	--

дисципліни	provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf Вид контролю – залік. Максимальна оцінка – 100 балів, з них: 45 балів за поточне оцінювання; 45 балів – за контрольну роботу; 10 балів – за самостійну роботу.
Вимоги до письмових робіт	Виконання письмових завдань, поданих до планів семінарських занять, є обов'язковим складником підготовки до заняття і оцінюються додатково. Письмові роботи повинні виконуватися самостійно й перевірятись під час практичного заняття. Здобувачі вищої освіти виконують контрольну роботу у формі тестування, яке розміщене на сайті дистанційного навчання https://d-learn.pnu.edu.ua (для денної – на занятті, для заочної – за 10 днів до початку сесії).
Семінарські заняття	Семінарські та практичні заняття проводиться з метою формування у студентів умінь і навичок з курсу, комунікації відповідно до сформульованих завдань, складання презентацій та творчих завдань. Попередня підготовка до розгляду питань, активна участь під час обговорення, обов'язкове виконання усіх завдань. Оцінка за такі заняття враховується при виставленні підсумкової оцінки з дисципліни.
Умови допуску до підсумкового контролю	Обов'язкова присутність на заняттях. Активність упродовж семестру, відвідування або відпрацювання усіх семінарських занять упродовж двох тижнів з моменту пропуску заняття або отримання незадовільної оцінки на занятті. Оцінки за поточне тестування, відповіді на семінарських заняттях, виконання контрольної роботи та завдань на самостійне опрацювання.
Підсумковий контроль	Залік.

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи: виконуються з використання цифрових технологій та з посиланнями на джерела (з урахуванням вимог до виду роботи).

Академічна доброчесність: Викладання навчальної дисципліни ґрунтується на засадах академічної доброчесності відповідно до Кодексу честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Нова-редакція-Кодексу-честі-Прикарпатського-національного-університету-імені-Василя-Стефаника-1.pdf> – сукупності етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання з

метою забезпечення довіри до результатів навчання. Студент повинен неухильно дотримуватися правил внутрішнього розпорядку закладу вищої освіти, інших видів політики, передбачених нормативними документами, що регулюють освітній процес у ЗВО.

Студенти зобов'язані дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника <https://cnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/10/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагіату.pdf>

Під час виконання письмових завдань слід надавати посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримуватись норм законодавства про авторське право і суміжні права; надавати достовірну інформацію про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

У випадку порушення норм академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- відрахування із закладу освіти;
- позбавлення академічної стипендії;
- позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання.

Відвідування занять: Обов'язкове. Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, мають в повному обсязі виконати додаткові індивідуальні завдання, попередньо узгодивши їх з викладачем. Присутність на модульній контрольній роботі є обов'язковою. У випадку відсутності студента на проміжному контролі з поважної причини, підтвердженої документально, йому призначається інша дата складання модульної контрольної роботи.

Неформальна освіта: Згідно Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylia-stefanyka.pdf

Зараховуються результати неформальної освіти згідно з кількістю годин та тем, які повинні відображати матеріал семінарських занять. Наприклад, 2 години, які були отримані в результаті неформальної освіти, зараховуються як одне семінарське заняття з відповідної теми.

Обов'язковою умовою визнання результатів неформального навчання здобувача в рамках вибіркової складової освітньої програми є відповідність цих результатів рівню освіти, на якому реалізується освітня програма.

Рекомендовані платформи:

українська освітня платформа [Prometheus](#);

безкоштовна освітня платформа [Khan Academy](#);
українська студія онлайн-освіти [EdEra](#);
онлайн-платформа [Coursera](#).

8. Рекомендована література

1. «У страшних умовах ми зберігаємо людяність і саме капелан у цьому допомагає» – начальник Служби військового капеланства ЗСУ. (2023). URL: <http://surl.li/otexj>
2. Бех В. П. Цілісність соціальної роботи: методологічні, теоретичні та праксеологічні аспекти. *Соціальна робота в Україні: теорія і практика*. 2002. № 1. С. 25–40.
3. Бех І. Духовний пошук: сучасні наукові межі. *Педагогіка і психологія*. 2016. № 1. С. 5–14.
4. Біблія або Книги Святого Письма Старого й Нового Заповіту. Українське Біблійне Товариство, 1993. 959 с. + 296 с.
5. Великий А. Релігія й церква – основні рушії української історії / Релігія в житті українського народу. Мюнхен – Рим – Париж : Спільне видання НТШ, УБНТ, УВАН, УВУ, 1966. С. 3–38.
6. Державно-церковні та суспільно-релігійні відносини в умовах війни Росії проти України : аналіт. доп. / авт. : С. І. Здірук, В. В. Токман; за ред. С. І. Здірука. Київ : НІСД, 2023. 44 с. (Суспільно-політичний розвиток).
7. Закон України «Про свободу совісті та релігійні організації». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=987-12>
8. Лубський В. І. Релігієзнавство: підручник. Київ : Вілбор, 1997. 480 с.
9. Лубський В., Козленко В., Лубська М., Севрюков Г. Історія релігії: навчальний посібник. Київ : ТанDEM, 2002. 640 с.
10. Мартишин Д. С. Роль і місце християнських цінностей в системі суспільно-політичного розвитку сучасної держави. *Державне управління: удосконалення та розвиток* : електронне видання. 2016. № 10. URL: <http://www.dv.navka.com.ua/?op=1&z=1429>
11. На фронті, але без зброї: історії військових капеланів. (2023). URL: <https://cutt.ly/MwE7718o>
12. Палінчак М. М., Лешанич М. М. Мережа релігійних організацій в Україні: стан та перспективи розвитку. *Актуальні проблеми політики*. 2015. Вип. 55. С. 205–214.
13. Панько О. І. Особливості соціальної роботи релігійних організацій: соціально-філософський аналіз. *Epistemological studies in Philosophy, Social and Political Sciences*. 2022. Вип. 5 (2). С. 65–75.
14. Панько О. І., Бегей С. С. Соціальна робота церков та релігійних організацій в умовах війни в Україні. *Філософія та політологія в контексті сучасної культури*. 2023. Т. 15. № 2. С. 29–39. <https://doi.org/10.15421/352340>

- 15.Паращевин М. Релігійні організації як агенти соціальних змін в Україні // Агенти соціальних змін у суспільстві нестійкої інституційності : колективна монографія / за ред. О. Злобіної. Київ : Інститут соціології НАН України, 2022. С. 156–204.
- 16.Попович В. М. Соціальне служіння (соціальна робота) як складова системи богословської освіти: актуальні напрями. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Серія 7: Релігієзнавство. Культурологія. Філософія. 2017. Вип. 38. С. 43–50.
- 17.Релігієзнавство: навчальний посібник / [за ред. Мозгового Л. І., Бучми О. В.]. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 264 с.
- 18.Релігійна мережа в Україні: стан і тенденції розвитку. *Релігія і влада в Україні: проблеми взаємодії*. Інформаційно-аналітичні матеріали до Круглого столу на тему: «Державно-конфесійні відносини в Україні, їх особливості і тенденції розвитку», 8 лютого 2011 року. Київ : Центр Разумкова, 2011. С. 3-30.
- 19.Релігійні організації України під час війни: приклади згуртованості та ризику для стійкості. (2023). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=iKx5qwEY9Jk>
- 20.Ресурси для душпастирської та соціальної роботи. URL: <https://family.org.ua/ua/cmnavd>
- 21.Сербалюк Ю. Соціальне служіння церкви: історія та сучасність. *Ввічливість. Humanitas*. 2023. Вип. 6. С. 21–28. <https://doi.org/10.32782/humanitas/2023.6.4>
- 22.Статистика релігійних організацій України. Сайт «Релігійно-інформаційна служба України». URL: <http://risu.org.ua/ua/index/resources/statistics/>
- 23.Українське суспільство, держава і церква під час війни. Церковно-релігійна ситуація в Україні – 2023: інформ. матеріали / авт. кол. : Ю. Якименко, А. Биченко, М. Міщенко. Київ, 2023. 118 с. Центр Разумкова.
- 24.Цимбалюк Н. М., Лазаренко І. С. Соціальне служіння церков як провайдер практик соціальної допомоги. *Вісник НТУУ «КПІ»*. Політологія. Соціологія. Право. 2021. Випуск 2 (50). С. 39–45.
- 25.Щоткіна К. Війна. Як змінилися відносини українців із Богом та церквою. (2023). URL: <http://surl.li/otexv>
- 26.Яремчук С. С. Стан і динаміка релігійної мережі незалежної України. *Грані*. 2016. № 9. С. 52–59.

Викладач _____ Наталія САБАТ, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи